

Neaira - v gréckej mytológii nymfa, ktorá mala s bohom slnka *Héliom* dcéry *Faetusu* a *Lampetiu*
neandertálec -

http://it.wikipedia.org/wiki/Homo_neanderthalensis

http://it.wikipedia.org/wiki/Homo_sapiens

Neapol - pozri *Taliansko*, *Národné múzeum (v Neapole)*, *katakomy*; *Pisanello*

-neapolská porcelánka založená 1771 Ferdinandom IV.; produkcia servisov a *biskvitové* figúrky napodobňujúce *antické* diela nalezene pri vykopávkach *Pompeji* a *Herculanea* (vázy, busty, sošky *gladiátorov*); výroba zrušená 1821; značka: modré a červené písmená RF, FRF pod korunkou

<http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Napoli>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Napoli>

http://it.wikipedia.org/wiki/Gaspar_van_Wittel

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Neapol (kolorovaný drevorez, Norimberská kronika, 1493)

G. B. Probst: Neapol (kolorovaná rytina, 1745)

G. B. Probst: Neapol (detail, kolorovaná rytina, 1745)

G. B. Probst: Neapol (detail, kolorovaná rytina, 1745)

G. A. van Wittel: Pohľad na Neapol (17.st.)

O. Achenbach: Ohňostroj v Neapole (1875)

J. A. Klein: Neapol (1844)

neapolská architektúra -

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Architetture_di_Napoli

neapolská architektúra baroková -

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Architetture_barocche_di_Napoli

neapolská kultúra -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Culture_in_Naples

neapolská renesancia -

http://it.wikipedia.org/wiki/Rinascimento_napoletano

neapolská škola - pozri *G. Di Chirico, M. Stanzione*

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Artisti_di_scuola_napoletana

https://it.wikipedia.org/wiki/Pittura_napoletana

neapolská žlt' - žlt' neapolská

neapolské obrazy -

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Dipinti_a_Napoli

neapolské umenie -

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Arte_a_Napoli

neapolskí maliari - pozri *P. Porpora, N. Malinconico; talianski maliari súvisiaci s Neapolom, talianski maliari*

http://it.wikipedia.org/wiki/Categoria:Pittori_legati_a_Napoli

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Neapolitan_painters

A

Giuseppe Abbati

Vincenzo Abbati

Christian Wilhelm Allers

Francesco Saverio Altamura

Giovanni Antonio Amato

Jacopo Amigoni

Enzo Apicella

Giuseppe Ar

Antonio Asturi

Natale Attanasio

Onofrio Avellino

Giovanni Bernardino Azzolino

B

Antonio Baboccio da Piperno

Filippo Balbi

Giovanni Balducci

Pietro Bardellino

Didier Barra

Agostino Beltrano

Perinetto da Benevento

Gian Lorenzo Bernini

Pietro Bernini

Leonardo da Besozzo

Giuseppe Bonito

Giuseppe Bonolis

Guglielmo Borremans

Matteo Bottiglieri

Antonio Bresciani (pittore)

Silvestro Buono

Mario Buonoconto

C

Antonio Cali
Gennaro Cali
Michele Cammarano
Giuseppe Cammarano
Francesco Cangiullo
Vincenzo Cannizzaro
Antonio Capuano
Battistello Caracciolo
Consalvo Carelli
Raffaele Carelli
Renato Carosone
Giovan Battista Cavagna
Pietro Cavallini
Bernardo Cavallino
Andrea Cefaly
Bernardo Celentano
Girolamo Cenatiempo
Cavalier d'Arpino
Domenico Chelli
Vincenzo Ciardo
Carlo Cocchia
Viviano Codazzi
Sebastiano Conca
Belisario Corenzio
Giovanni Vincenzo Corso
Mario Cortiello
Luigi Crisconio
Giovanni Filippo Criscuolo
Francesco Curia

D

Eduardo Dalbono
Lorenzo De Caro
Giambattista De Curtis
Bernardo De Dominici
Ettore De Maria Bergler
Paolo De Matteis
Francesco De Mura
Francesco De Nicola
Giuseppe De Nittis
Roberto d'Oderisio
Pacecco De Rosa
Giuseppe De Sanctis
Giacomo del Pò
Pietro del Pò
Saverio della Gatta
Francesco Di Bartolo (pittore)
Francesco Di Maria
Giovanni Francesco Di Palma
Giacinto Diano
Domenichino

F

Pietro Fabris (pittore)
Aniello Falcone
Giacomo Farelli
Vincenzo Fato

Fedele Fischetti
Cesare Fracanzano
Francesco Fracanzano
Joseph-Boniface Franque

G
Filippo Giannetto
Corrado Giaquinto
Giacinto Gigante
Domenico Guarino
Arcangelo Guglielmelli

J
Francesco Jerace

K
Angelika Kauffmann

L
Giovanni Battista Lama
Giovanni Bernardo Lama
Giovanni Lanfranco
Ignazio Lavagna Fieschi
Leonardo da Pistoia
Pirro Ligorio
Giovanni Battista Lusieri

M
Luigi Malice
Andrea Malinconico
Nicola Malinconico
Giuseppe Mancinelli (pittore)
Antonio Mancini (pittore)
Gian Giacomo Manecchia
Marco dal Pino
Hans von Marées
Vincenzo Marinelli
Gaetano Martoriello
Nicola Massaro
Giuseppe Mastroleo
Vincenzo Migliaro
Vincenzo Morani
Domenico Morelli (pittore)

N
Francesco Netti
Niccolò de Simone
François Didier Nomé

P
Filippo Palizzi
Nicola Palizzi
Giovanni Panza
Pierre Ignace Parrocel
Teofilo Patini
Guglielmo Peirce
Giovan Francesco Penni
Achille Pinelli
Luca Postiglione
Salvatore Postiglione

Attilio Pratella
Umberto Prencipe
Mattia Preti
Francesco Paolo Prisciandaro

R
Giuseppe Recco
Oscar Ricciardi
Luigi Rodriguez
Salvator Rosa
Nicola Maria Rossi
Giovan Battista Ruoppolo
Filippo Rusuti

S
Andrea Sabatini
Ferdinando Sanfelice
Ettore Sannino
Cristoforo Scacco di Verona
Scuola di Posillipo
Scuola di Resina
Carlo Sellitto
Giuseppe Simonelli
Antonio Solario
Micco Spadaro
Massimo Stanzione
Gianserio Strafella

T
Gaspare Traversi
Cesare Turco

U
Cesare Uva

V
Andrea Vaccaro
Domenico Antonio Vaccaro
Lorenzo Vaccaro
Luigi Vanvitelli
Achille Vertunni
Paolo Vetri
Sebastian Vrancx

W
Jean-Baptiste Wicar

neapolskí umelci - pozri *talianski umelci súvisiaci s Neapolom, talianski architekti súvisiaci s Neapolom, neapolskí maliari, talianski maliari súvisiaci s Neapolom, talianski rytci súvisiaci s Neapolom, talianski sochári súvisiaci s Neapolom*

neapolský barok -

http://it.wikipedia.org/wiki/Barocco_napoletano

Neapolský betlehem -

http://it.wikipedia.org/wiki/Presepe_napoletano

Neapolský betlehem (2.pol. 18.st.)

Neapolský betlehem (detail, 2.pol. 18.st.)

Neapolský betlehem (detail, 2.pol. 18.st.)

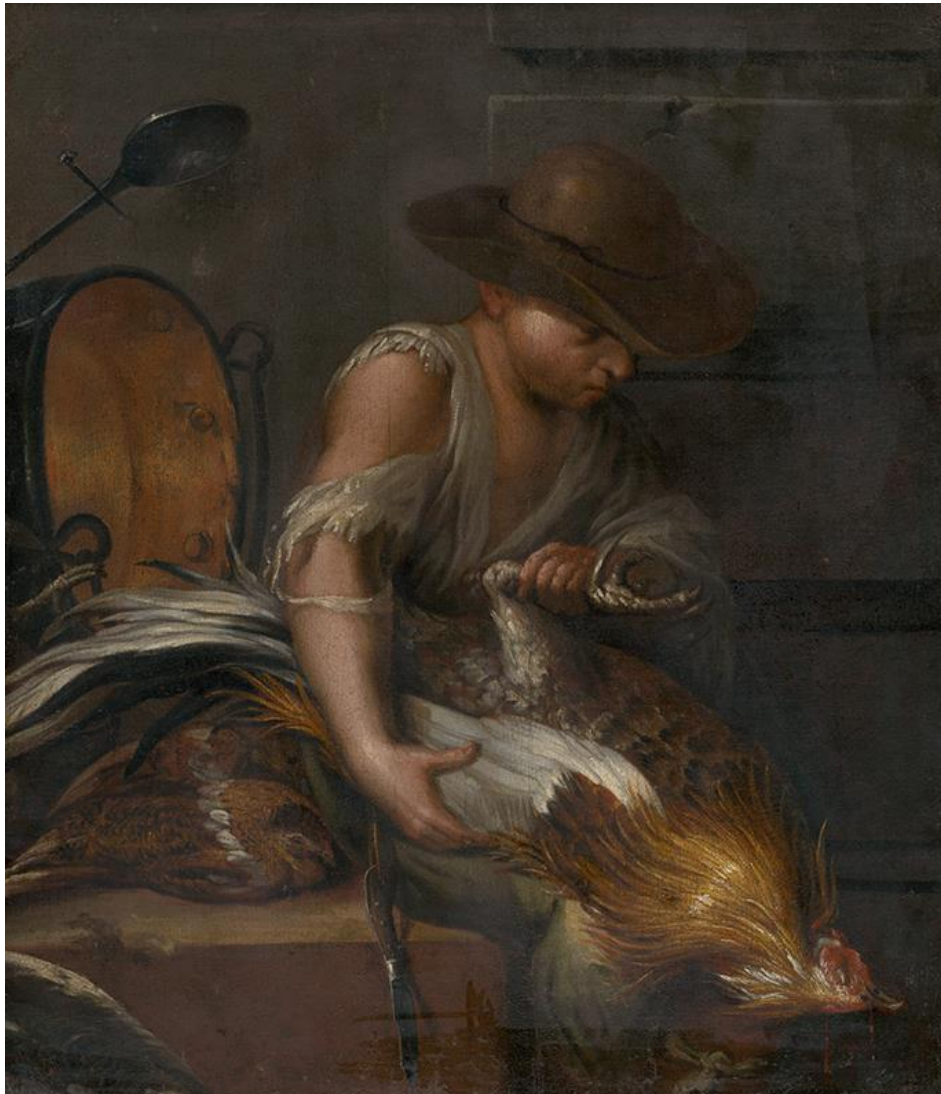
Neapolský betlehem (detail, 2.pol. 18.st.)

Neapolský betlehem (zobrazenie figúr, 2.pol. 18.st.)

Neapolský maliar zo 17.-18.storočia - pozri *taliansky maliar zo 17.-18.storočia*

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.O_3008

Neapolský maliar zo 17. - 18.storočia: Chlapec s hydinou (1600-1800)

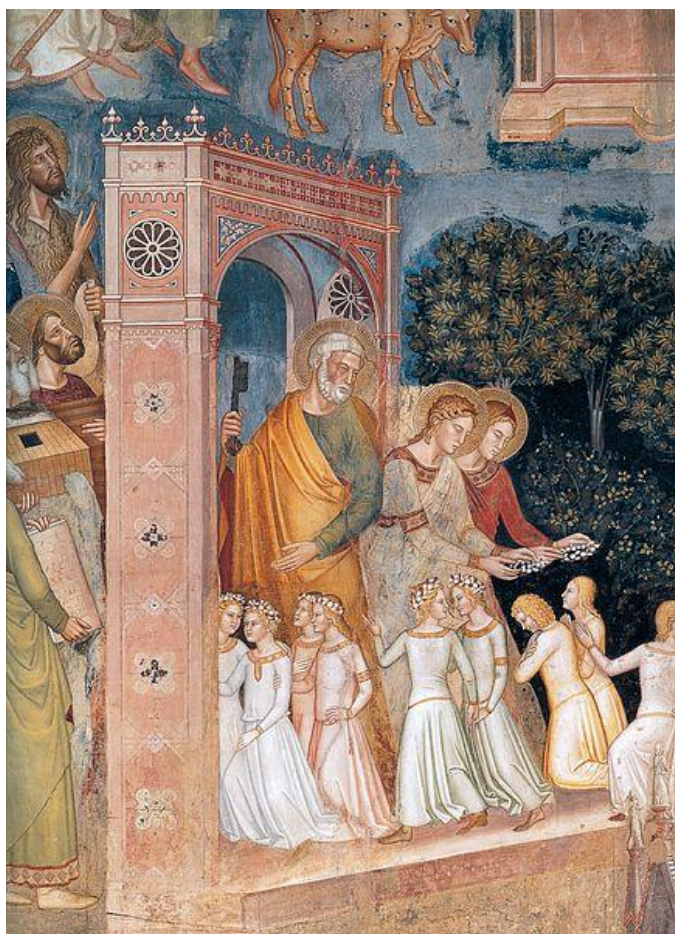
nebeská blaženosť - pozri symboly číselné 100, 1000

nebeská brána -

nebeská brána - v kresťanskej mytológii vstup do *neba*, *raja*; kresťanská symbolika *brány* za zakladá na *Ježišom* svedectve v *Jánovom evanjeliu* (pozri *Ján Evanjelista*): „Ja som *dvere*; Keď cezo mňa niekto vojde, bude spasený...“ > motív odovzdávania kľúča *Kristom* *Petrovi* na znamenie odovzdania moci nad *cirkvou* a *nebeskou ríšou* > Peter sa stal kľučiarom a sudcom ľudských činov pred *nebeskou branou*; myšlienku ďalej dokumentujú figurálne plastiky *Cností a Nerestí* na kostolných bránach ilustrujúce požiadavky kladené na kresťana; strážcom *nebeskej brány* *archanjel Michal* alebo *apoštol Peter*; výjav v umení častý už od 4.st. (*mozaiky*, *sarkofágové reliéfy*, v *renesancii* maliarstvo); *zahalené ruky* Petra prijímajúce od *Krista* kľúče znamenali už v *antike* pokoru a úctu k preberanému predmetu; v anglických oblastiach sú symbolom *nebeských brán* *perlové brány* (*pearl gates*; pozri *Biedermann: perla*)

Nebeská brána a pekelný pažerák (detail Posledného súdu, tympanón vchodu, opátstvo Sainte-Foy de Conques, Francúzsko, 1040)

A. Bonaiuto: Nebeská brána (detail fresky Triumf cirkvi pravej z kostola Santa Maria Novella vo Florencii, 1350)

H. Memling: Nebeská brána (ľavý panel triptychu Posledný súd, 1467-1471)

Nebeská brána a vzkriesenie mŕtvych (detail fresky Posledný súd, kostol Santa Maria d'Arties, Katalánsko, 1580)

nebeská hierarchia - pozri *anjel* (Biedermann), *anjelský chór*, *Jánovo videnie siedmich svietnikov*

Heinz-Mohr v súvislosti s heslom *anjel*: obrazy anjelských hierarchií (*anjelský chór*) nachádzame predovšetkým v *byzantskom umení* a v oblastiach jeho neskoršieho vplyvu v Taliansku

nebeská klenba/nebeská kupola - pozri *firmament*, *empyreum*, *závoj*

Egyptský boh Šov s nebeskou klenbou (Tutanchamonova opierka hlavy)

nebeské farby - v západoeurópskom stredovekom umení: zlatá, červená, smaragdovo zelená, a modrá; pozri zlato (Baleka)

nebeské kamene - pozri *meteority*

nebeské kráľovstvo - gréc. βασιλεία τῶν οὐρανῶν/basileia tón úranón; tiež *Božie kráľovstvo*

nebeské kvety - pozri *meteority*

nebeské líšky - *líšky nebeské*

nebeské sféry - *sedem nebeských sfér/sedem nebies*

nebeské telesá - slnko, luna a hviezdy, ktoré majú v symbolike ústredné postavenie; snaha o rozpoznanie a pochopenie príčinnej súvislosti prírodných zákonov, ktorým bol človek podriadený (vegetačný cyklus, záplavy, dažde); poznanie zákonitostí spätých s kozmickými telesami prenášané do *kozmogonických* a *kozmozologických*, filozofických a iných predstáv, ktoré dostávali svoju podobu v *solárnych*, *lunárnych* a *astrálnych* kultoch, mýtoch, *fetišizme*, ľudovej a vysokej *mágii*, *astrológii* ap.; významové chápanie javov a ich praktické dôsledky pre životnú prax (poľnohospodárstvo, navigácia ap.) viedlo ku vytvoreniu symbolov, ktoré zahrnovali základný obecný aj konkrétny dobový význam zodpovedajúci vývojovému stupňu, v ktorom symboly vznikli; všeobecný, základný význam symbolov bol tradíciou preberaný a opäť napĺňaný novým významom (luna - Isis - Mária); jednotlivým telesám zodpovedá symbolika čísiel (pozri *symboly číselné*), *symboly geometrické* (luna - trojuholník vrcholom dole, kosáčik), symbolický význam smeru (luna - vľavo alebo dole; slnko - vpravo alebo hore), význam tvaru a jeho miera (hviezda - antropologický prvok, slnko - zatvorenosť *kružnice*) apod., ktoré tvoria logické významové reťazce a ďalšie významové vrstvy zobrazení; nebeskými telesami sa od staroveku zaoberala *astrológia*, ktorá je dodnes dôležitým zdrojom *ikonografie*; pozri *astronomické symboly*, *slnečné symboly*, *štyri temperamenty* (*Melanchólia*); *slnečná sústava*, *korytnačka*; *hviezda*, *planéta*

nebeské zástupy/nebeské vojská - hebr. pl. Zebaoth; gréc. pl. stratia tou ouranou; lat. pl. militiae caeli

- nebeské zástupy patria ku klasickému obrazu *Jahveho* nebeského štátu (*Jozue* 5,14; *1Samuelova* 1,3; *1Kráľov* 22,19; *Nehemiáš* 9,6; *Žalm* 24,10; 33,6; 46,8; 46,12; 103,21; 148,2; *Joel* 2,11; *Lukáš* 2,13); ide o kozmické sily podriadené Jahvem (podobne o hviezdach v *Sudcov* 5,20-21: *Deborina pieseň*); podľa mytológov sa jedná o pozostatok *polyteizmu*, pred ktorým varuje biblia (*Deuteronomium* 4,19 a nasl.); v mnohých *gnostických* a *ezoterických* textoch sa nebeské vojsko Zebaoth mení na anjela Sabaotha; v apokryfe *1Henoch* vystupujú Sabaoth a Zebaoth ako správcovia šiesteho neba

-v súvislosti s heslom Azazel/Azriel: v židovskej mystike sa ako Azrael vystupuje ako pozitívna postava; *Kniha Zohar* hovorí, že Azriel prijíma modlitby verných ľudí, keď sa dostanú do neba, a

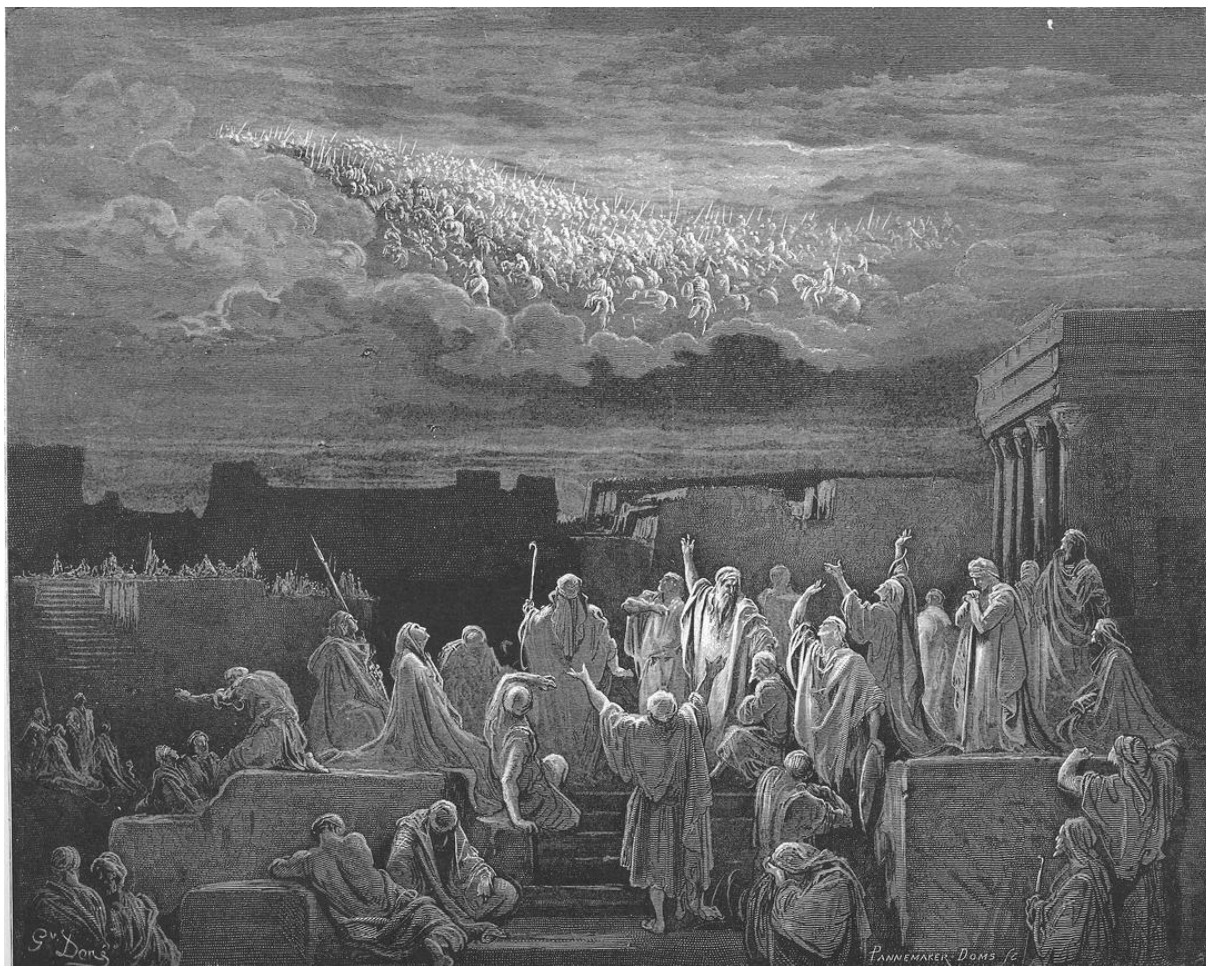
tiež príkazy légii nebeských anjelov; v súlade s tým je Azriel spojený s juhom a je považovaný za vysoko postaveného veliteľa božích anjelov;

F. Botticini: Nanebovzatie a korunovanie Panny Márie (1480)

H. Lachner: Tak nebesia a zem boli dokončené a všetko ich vojsko; je siedmy deň Boh skončil svoje dielo, ktoré konal; A odpočinul v deň siedmy od všetkého diela svojho, ktorých bol robil (rytina, 16.-17.st.)

G. Doré: Zjavenie nebeského vojska (drevený ryt, 1866)

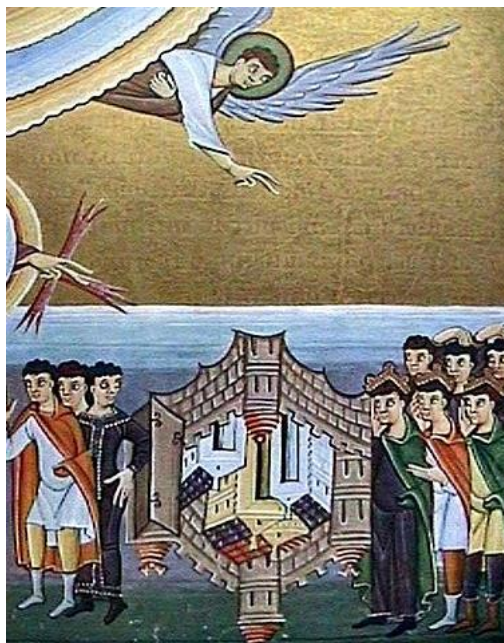

G. Doré: Nebeské zástupy (rytina k Miltonovmu Stratenému raju, 1866)

nebeský človek - *kozmickej človek/makroantropos*

nebeský had - *kozmickej had*

Nebeský hlas o pádu Babylonu/Silný anjel o pádu Babylonu - alternatívnym pomenovaním kapitoly *Pád Babylonu* (18,1-24); odvoláva sa na časť verša (18,1): „Potom som uvidel (sv. Ján) aj iného anjela zostupovať z neba.“

(18,1-24. Nebeský hlas o páde Babylonu). **Pád Babylonu** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)

(18,1-3. Pád Babylonu). Nebeský hlas o pádu Babylonu (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

Nebeský Jeruzalem - alternatívny názov pre kapitolu *Nový Jeruzalem*, odvodený z verša 21,10: „Ukázal mi sväté mesto Jeruzalem, ktoré zostupuje z neba od Boha“; zvyčajne bez osobitnej ikonografie; pozri *apokalyptické motívy*

nebeský klenot - *klenot nebeský*

nebeský kruh - pozri *zverokruh/zodiak/zodiacus circulus*

Nebeský list - Bergdolt v súvislosti s heslom *mor*: text zo 14.st. v období epidémie moru a šíriaceho sa *chiliazmu*; štrasburskí *flagelanti* vyprávali o tejto správe, ktorú podľa *povesti* na príkaz Boží uložil anjel v *Jeruzaleme*; mal byť posledným zastrešujúcim varovaním súčasníkom; dopis opisuje

Kristov hnev nad zaľatosťou ľudstva, varuje pred hroziacimi pekelnými trestami a vyzýva mladých aj starých k pokániu; súčasne však dáva nádej na spásu, na šťastný, požehnaný vek, ak sa ľudstvo napravi; pozri *flagelanti*, *dielo literárne*

nebeský poradný zbor - pozri *synax*

nebeský voz - pozri *ratha*

nebeský ženich - symbolické označenie Ježiša Krista, ktoré má svoj pôvod v podobenstve o *Pannách múdrych a nerozumných*; nevestou Kristovou je cirkev/spoločenstvo veriacich, pre ktoré sa obetoval; pozri *Ježiš*, *Kristus*

nebezpečenstvo - pozri *vlk*; *sova*, *kuvik*, *výr*; *atribúty*, *symboly a alegórie*; *zviaera*; *štrnásti pomocníci v núdzi*; *dobro*, *zlo*; *žaba* (*Eurotelevízia*)

nebo - Baleka: v mytológii a náboženských systémoch sídlo božstva, prípadne posmrtného pobytu tých, ktorí sa svojím životom (morálne, sociálne, názorovo) podriadili vládncim silám spoločnosti (*islam*, *buddhizmus*, *kresťanstvo*); pokorné prijatie životnej role na zemi sa stalo prísľubom *raja*, ktorý prinesie na zemi nedosiahnutú blaženosť, sýtosť, spravodlivosť, súlad ap.; nebo bolo jedno (kresťanstvo), ale aj niekoľko (najčastejšie sedem; *babylónska* predstava vyjadrená siedmimi stupňami *zikkuratu*; pozri *Etemenanki*; *symboly číselné 7*); nebo označené vo výtvarnom umení *kupolou* (*klenbou*), ale aj plochou strechou kultovej stavby; môže byť označené ako *rajská záhrada* (*islam*), ale aj ako hrad alebo mesto (kresťanstvo; pozri *nebeský Jeruzalem*); v *kresťanskom umení* je zobrazenie neba (*raja*) súčasťou výjavu *Posledného súdu* a je symbolizované tiež *kruhom*, z ktorého hľadá anjel

Biedermann: vo väčšine jazykov sféra oblakov a *hviezd*, ako aj miesto pobytu bohov alebo Boha a jeho "nebeských zástupov", čiže aj ním vyvolených zosnulých ľudí; mýty o stvorení v mnohých starých kultúrach vyprávajú o prapôvodnej jednote neba a zeme buď vo forme miešania ako *chaos* alebo ako pohlavné zjednotenie nebeskej pani alebo nebeského pána s pozemským mužom alebo ženou, ktorí boli neskôr rozdelení, aby vznikol vzduch a zem pre ľudí; nebo sa stalo predmetom úcty, keďže *svetlo* a život prichádzajú zhora, a často sa stalo priam symbolickým výrazom samotného božstva (pozri *bohovia svetla*); podľa predstáv starých kultúr nebo tvorené pevnou kupolou, na ktorej bývajú bohovia súhvezdí, riadiaci dráhy *hviezd* a pozorujúci zhora ľudí, aby im podľa ich správania zoslali úrodnú *dážď*, *oblaky*, sucho alebo *blesk*; v *biblii* je nebo Božím trónom (pozri *trón Milosti*), ku ktorému po svojom *zmŕtvychvstaní* vystúpil aj *Kristus*; podľa biblickej predstavy sa nebo člení na etáže (hebr. *šamajim*); nad nebeskou klenbou, ktorú poznáme, sú ďalšie kupoly alebo guľovité sféry; obývajú ich rozličné rády a hierarchie *anjelov* ako ich opísal *Dionýzios Areopagita* (pozri *deväť anjelských chórov*); kupolovité stavby kostolov so scénami z nadpozemských sfér sú potom symbolickými obrazmi tohto neba; brány kostolov sa chápali ako *nebeské brány* a celá stavba ako symbol Božej trónnej sály alebo „*nebeského Jeruzalemu*“; človeku vrodená symbolika polarity *hore/dole* viedla k vytvoreniu etického duálneho systému, ktorý „zlé“ *peklo* postuloval ako náprotivok k „dobrému“ nebu; v staročinských predstavách je nebo symbolom sily nebies, ktoré riadia všetko pozemské dianie; *chrám Nebies* v Pekingu je architektonickým výrazom prania priviesť obe tieto kozmické roviny do harmonického súladu, pričom nebeskú autoritu na zemi stelesňuje cisár (oficiálny titul Pán nebies); v tomto obraze sveta sa nebo nepredstavuje v žiadnej mimo svetskej a záhrobnej symbolike; stojí síce nad ľudským svetom, ale sprostredkujúca osobnosť cisára ho však môže preniesť do sféry bytia, kde ostáva najväčšom autoritou pre pozemské záležitosti; predstavy o nebi na Západe majú zväčša pozemské *atribúty* a sú preto pochopiteľnejšie; nebo je predovšetkým konečným cieľom smrteľníkov; iba výnimočne sa vyskytujú predstavy posunuté viac do spirituálnych rovín bez atribútu nebeskej klenby s oblakmi, hviezdami a záhrobnými radosťami; pojem neba a *raja* sa v mnohých náboženských systémoch odlišuje; nebo je duchovnou ríšou, raj má byť zasa novou pozemskou záhradou *Eden* obnovenou po *Poslednom súde*; celkom zhodnú symboliku neba možné nájsť v náboženských predstavách starého Peru (pozri *Predkolumbovské americké umenie v andskej oblasti*); nebo nazývané *hanan pacha*, svet plodenia a záhuby *hurin pacha*, stredobod zeme *uru pacha*; domnievali sa, že mier horného sveta znamená život v pokoji bez utrpenia a ťarchy pozemského života; pôžitky druhého života po smrti si predstavovali nie s radosťami tela, ale ako bezstarostný mier ducha a pokoj pre telo bez materiálneho utrpenia (je otázne, či vtedy už ich predstavy neovplyvnili misionári)

Heinz-Mohr: so znázornením *nebeskej klenby/firmamentu* (*Genesis* 1,6 a nasl.), ktorá sa podľa vtedajších predstáv rozprestierala nad zemou v podobe polgule, zloženej z niekoľkých sfér (*nebeské sféry*) nad sebou, sa v antike oddávna spájalo poňatie neba ako sídla nebeských, nad človeka sa prevyšujúcich bytostí; nebo bolo priamou manifestáciou transcendentna/nadzmyslového

javu; nebesá sa stali komplexným symbolom posvätného poriadku univerza, ktorý je možné vyčítať z pravidelného pohybu hviezd; v biblickom jazykovom úzu sú nebesá neobmedzeným a neobmedzujúcim príbytkom Božím; v *Novom zákone* je nebo zahrnuté do obnovy celého svetového systému, očakávaného na konci vekov (*Zjavenie* 21,1); „Kráľovstvo nebeské“ tzn. ríša Božia začala podľa *Ježišovho* zvestovania súčasne s ním; toto poňatie sa odráža v ranokresťanských vyobrazeniach, najmä na *sarkofágoch*, kde grécky boh neba *Uranos* (väčšinou s fúzami, niekedy oblečený, inokedy nahý) drží nebeskú klenbu vysoko nad sebou a Kristus, ktorému po stranách stoja dvaja *apoštol*i, sedí na tróne nad nebesami, jednu nohu položenú na podnožke, druhú opiera o závoj klenby; jedným z umelecky najhodnotnejších sarkofágov v kresťanskom umení 4.st. je sarkofág Junia Bassa (r. 359) vo vatikánskych hrobkách v Ríme

Hall v súvislosti s heslom *Posledný súd*: jeden z výjavov z rozsiahlej témy *Posledného súdu*; gotické sochárstvo užívalo na zobrazenie neba postavu sediaceho *Abraháma*, ktorý drží duše spravodlivých v rozprestretej šatke, ktorú má ovinutú okolo rúk (prevzaté z podobenstva o *Lazárovi* a boháčovi v Evanjeliu podľa *Lukáša* 16,19-23): v ňom bohatý muž v pekle dvíhol oči a v diaľke videl Abraháma a chudáka „in sinus euis“ (lat. sinus – „záhyb“); záhyb odevu na prsiach, ktorý vznikol prehodením vrchného rúcha cez ľavé rameno, bol súčasne využívaný ako vrečko; sinus znamenalo súčasne aj lono (pozri výraz *lono Abrahámove*); v rane renesančnom maliarstve znázorňuje nebo gotický chrám alebo zaklenutá chodba, pri ktorej bráne zvyčajne *apoštol Peter* víta prichodiacich; bežná verzia, obľúbená najmä maliarmi severnej Európy, zobrazuje nebo ako *záhradu* (pozri *rajská záhrada*); alebo vidno spravodlivých ako idú po hradbách mrakov v spoločnosti anjelov alebo sa vzájomne zdravia; pozri *Posledný súd*, *apokalyptické motívy*

Malý lexikon biblie: nebo a obloha boli v starých mýtoch akýmsi protipólom zeme; dvojica nebo a zem vytvára život; zem, to je materský princíp (*ženský princíp*), nebo nad ním je *mužský princíp*; iba v *egyptskej mytológii* je situácia obrátená (bohyňa neba *Nút* sa v podobe oblúka skláňa nad bohom zeme *Gebom*); v *kozmozologickom* zmysle je nebo a obloha podobne ako zem výtvorom boha, ako to uvádza príbeh o stvorení (*Genezis* 1-8); *Starý zákon* opisuje nebo ako nejaký napnutý strop, klenbu spočívajúcu na stĺpoch, ktorá má kanály a na ktorej sú umiestnené hviezdy a nebeské telesá; nad nebom je oceán; nebo je podľa starovekých východných *náboženstiev* bydliskom bohov (*Olymp*, *Safón* a d.) a táto predstava sa vyskytuje aj v *Starom zákone*; nebo je trónom Boha (*Izaiáš* 66,1), ako aj dejiskom božej vlády; Boh je teda pánom nebies, kde ho ako jeho dvorania obklopujú *anjeli*; naznačuje to aj *Jákov* sen (pozri *Jákov* *rebrík*); v podobnom zmysle hovorí o nebi aj *Nový zákon*; *Ježiš* tam žil u Otca (*Ján* 17,5) a pri *nanebovstúpení* sa tam aj vrátil; na jeho veriacich čaká v nebi *rajská záhrada*, dobrí tam dostanú konečnú odmenu (*Matúš* 6,20), nebeské poklady a v blízkosti Boha budú bývať naveky (2List apoštola Pavla Korinským 5,1)

Nový biblický slovník: výrazom nebo sa prekladá niekoľko slov, avšak za najdôležitejšie sa pokladá iba hebrejské šamajim a grécke uranos; hebrejský výraz je v plurálu a grécky výraz sa v plurálu často vyskytuje; obdobne ako v češtine, ani tu sa nenašiel žiaden väčší rozdiel medzi nebom a nebesami; slovo označuje nebo ako súčasť prírody, osobitne v spojení "nebo a zem" (*Genesis* 14,19; *Matúš* 5,18); existuje názor, že pisatelia Biblie považovali nebo v tomto spojení za pevné a predstavovali si ho ako misu obrátenú dnom hore („klenbu“; *Genesis* 1,8); každý deň po ňom koná svoju púť Slnko a sú v ňom okná, kade môže prúdiť dážď (*Genesis* 7,11); pripúšťa sa, že niektorí Židia mohli tento názor zastávať, ale nemožno zabúdať, že pisatelia *Starého zákona* mali básnickú predstavivosť; preto by nebolo chybou myslieť si, že sa vždy prísne držali iba doslovného významu; nebo predstavuje príbytok Boha a tých, ktorí sú v jeho blízkosti; Boh v nebi nežije sám, preto čítame o „nebeskom zástupe“, ktorý ho uctieva (*Nehemiáš* 9,6), a o „anjeloch v nebi“ (*Marek* 13,32); aj veriaci sa môžu tešiť na „dedičstvo“, ktoré je pre nich pripravené na nebesiach (1List apoštola Petra 1,4); nebo je teda prítomným obydľím Boha a jeho anjelov a konečným cieľom jeho svätých na zemi; medzi starovekými národmi bola hojne rozšírená idea väčšieho počtu nebies; objavila sa domnienka, že *Nový zákon* zodpovedá rabínskej predstave o *siedmich nebesách*, pretože sa v ňom hovorí o *raji* (*Lukáš* 23,43) a o „treťom nebi“ (2List apoštola Pavla Korinským 12,2); tiež o Ježišovi sa píše, že „prešiel nebesami“ (List Židom 4,14); jedná sa však o veľmi slabé základy, než aby sa na nich dala táto teória postaviť; výraz nebo sa užíva aj ako úctivý opis Hospodina; keď *márnratný syn* hovorí: „Zhrešil som proti nebi“ (*Lukáš* 15,18-21), myslí tým: „Zhrešil som proti Bohu“; podobne v *Jánovi* (3,27): „nie je mu to dané z neba“; najdôležitejším príkladom je spôsob akým *Matúš* užíva výraz „kráľovstvo nebeské“, ktorý pravdepodobne znamená to isté čo "kráľovstvo Božie"; nakoniec si treba všimnúť *eschatologické* užitie slova nebo; zo *Starého* aj *Nového zákona* je zrejme, že doterajší hmotný svet

nie je večný, že zanikne a nahradí ho „nové nebo a nová zem“ (*Izaiáš 65,17; Zjavenie 21,1*); tieto oddiely treba chápať ako doklad toho, že konečný stav vecí bude plne vyjadrovať Božiu vôľu

Zamarovský v súvislosti s heslom *Nut*; manželstvo egyptskej bohyně *Nut* s bratom *Gebom* (bohom zeme) nedopadlo dobre a nakoľko sa stále hádali, rozhodol sa ich otec Šu (vzduch), že ich rozdelí a vložil sa doslova medzi nich a *Nut* dvihol až k samej oblohe; *Nut*ine telo vytvára oblúk nebeskej klenby, nebo; *Nut* je ďaleko od zeme a obopína ju celú a všetky veci na nej svojimi údmi; pritom má hlavu na západe a tú „druhú“ časť tela, tam kde vychádza Slnko; sama totiž každý deň Slnko rodí, to potom putuje jej telom, načo večer zapadá medzi jej ramená a vchádza do jej úst; presne to isté sa deje s hviezdami, ktoré v noci trblietajú na jej tele, alebo plávajú na člnkoch pod jej bruchom; keďže hviezdy sú *duše* zomrelých, bola to *Nut*, ktorá má tisíc duší; pre toto pohlcovanie Slnka a hviezd sa na niektorých Textoch rakiev o nej hovorí ako o *Sviní*, ktorá požíra svoje prasiatka, čo nie je nadávka, ale prirovnanie prevzaté zo života; na iných sa nazýva Veľká krava, čo je čestný titul, ktorý ju približuje k bohyni *Hathore*; Egypťania si *Nut* veľmi vážili, lebo verili, že ich chráni za živa aj po smrti; od najstarších čias zdobili povaly *hrobových komôr* hviezdami, ktoré boli jej symbolom, a steny z týchto komôr pokrývali nápismi na jej počesť

Biedermann: egyptské predstavy o živote v nebi sú blízke peruánskym predstavám o *nebi- hanan pacha*; *Kniha mŕtvych* (pribl. 1500pr.Kr.) sľubuje nadpozemské záhrobné radosti: „žiješ v pokoji srdca...lenže tam nie je žiadna pohlavná rozkoš...dal som ti premenu (nový život) namiesto vody, vzduchu a pohlavnej rozkoše a pokoj srdca namiesto chleba a piva“; v peruánskej mytológii „*hanan pach*“ bol „horný svet“ čiže nebo, kam odchádzali dobrí ako odmenu za cnostný život; domnievali sa, že mier horného sveta znamená život v pokoji bez utrpenia a ťarchy pozemského života; pôžitky druhého života po smrti si predstavovali nie s radosťami tela, ale ako bezstarostný mier ducha a pokoj pre telo bez materiálneho utrpenia; je otázne, či vtedy už ich predstavy neovplyvnili misionári; v staročínskych predstavách je cisár nebo *symbolom* sily nebies, ktoré riadia všetko pozemské dianie; *chrám Nebies* v Pekingu je architektonickým výrazom želania priviesť obe tieto kozmické roviny do harmonického súladu, pričom nebeskú autoritu na zemi stelesňuje cisár (oficiálny titul Pán nebies); v tomto obraze sveta sa nebo neprezentuje v žiadnej mimo svetskej a záhrobnej symbolike; stojí síce nad ľudským svetom, ale sprostredkujúca osobnosť cisára ho však môže preniesť do sféry bytia, kde ostáva najväčšom autoritou pre pozemské záležitosti

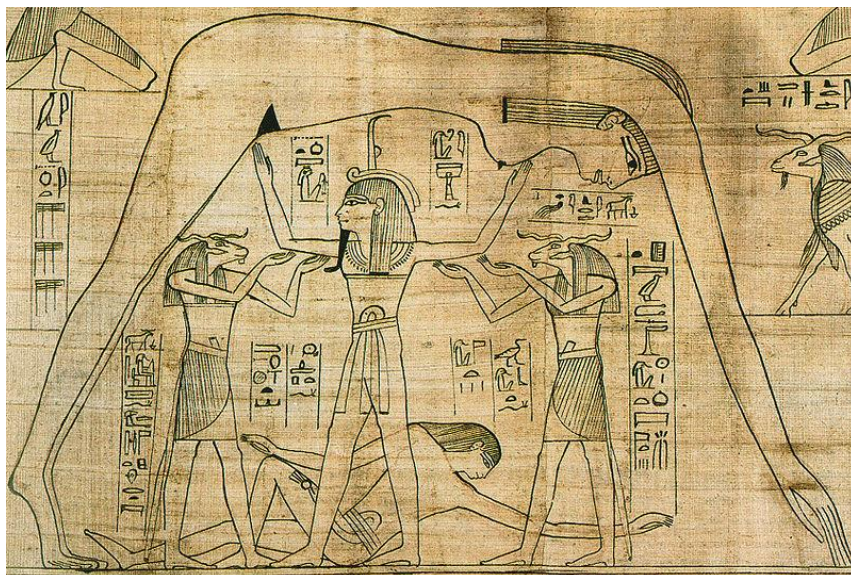
Biedermann v súvislosti s heslom *Atlas*: v gréckych mýtoch a v umení je *Atlas Titánom*, ktorý drží na pleciah nebeskú klenbu; je kráľom západnej ostrovnej zeme *Atlantídy*; personifikuje os sveta alebo kamenný stĺp, ktorý oddeľuje nebo od zeme

Zamarovský v súvislosti s heslom *Uranos*: grécky boh neba a nebo samé; prvý vládca nad svetom po prvopočiatčnom *Chaoze*; zrodil sa bez otca z matky zeme *Gaie* a keď ovládol svet, spojil sa s ňou v manželstve; pre svoju krvilačnosť, ktorá sa nezastavila ani pred požíraním vlastných detí, ho zbavil moci a mužnosti jeho syn *Titán - Kronos*

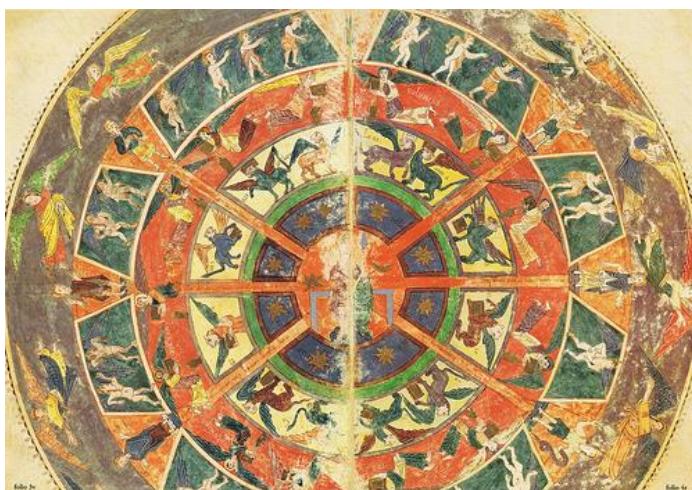
-v súvislosti s heslom *Aevum*: v scholastickej filozofii je *aevum* (tiež volal *aeviternity*) spôsob existencie anjelov a svätých v nebi

pozri *nebeský Jeruzalem/nový Jeruzalem*; *oblak, zlato*; v gréckej mytológii: *Aiter/Éter*; v rímskej mytológii: *Jupiter*; v egyptskej mytológii: *Kebehsenuf, Kebechet*; porovnaj *podsvetie; očistec*; pozri *obloha, závoj, slávik* (Biedermann); *bohovia nebies; barok; brahmanizmus; bohovia nebies; Aevum*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Heaven>

Egyptský boh Šu (vzduch) oddeľuje bohyňu Nut (nebo) od boha Geb (zem)

(Zjavenie 21,5-8. Videnie Boha na nebi). **Nebo** (Beatus Girona, 2.pol. 10.st.)

G. Doré: Nebeské zástupy (rytina k Miltonovmu Stratenému raju, 1866)
G. Doré: Anjelská hudba. Dante a Beatrice hľadajú do najvyššieho neba

G. Doré: Krištáľové nebo (Božská komédia, 19.st.)

J. Martin: Nebeské pláne (1851)

J. Lada: Anjeli napichujú knedle (ilustrácia)

nebo jarné - jarné nebo

Nebthet/Nebethet/Nebtet/Neftys/Nefthys - *egyptská bohyně, ochrankyňa mŕtvych, dcéra Geba a Nut, sestra Sutecha; ochrankyňa podsvetného sídla boha Usíreva spolu s Éset, Neit, Selket; zobrazovaná ako krásna žena s hlavou zdobenou rúškom stiahnutým stuhou; pozri Deväť bohov z Onu, podsvetie*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Nebthet>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Nephthys>

Nebuchadnezzar II - správne znenie mena babylonského kráľa *Nabúkadnesar*; v biblii sa volá *Nabuchodonozor*

Neck amfora - typ *amfory* zo 6.-5.st.pr.Kr.; jej uchá sú pripojené k hrdlu nádoby, ktoré je oddelené od brucha kýlovým ubiehajúcim carináciom (pozri *carinae*); používala najmä na skladovanie vína, olejov, alebo zrna; mohla byť uzavretá vekom (zachovalo sa veľmi málo amfor s vekom) alebo iným spôsobom

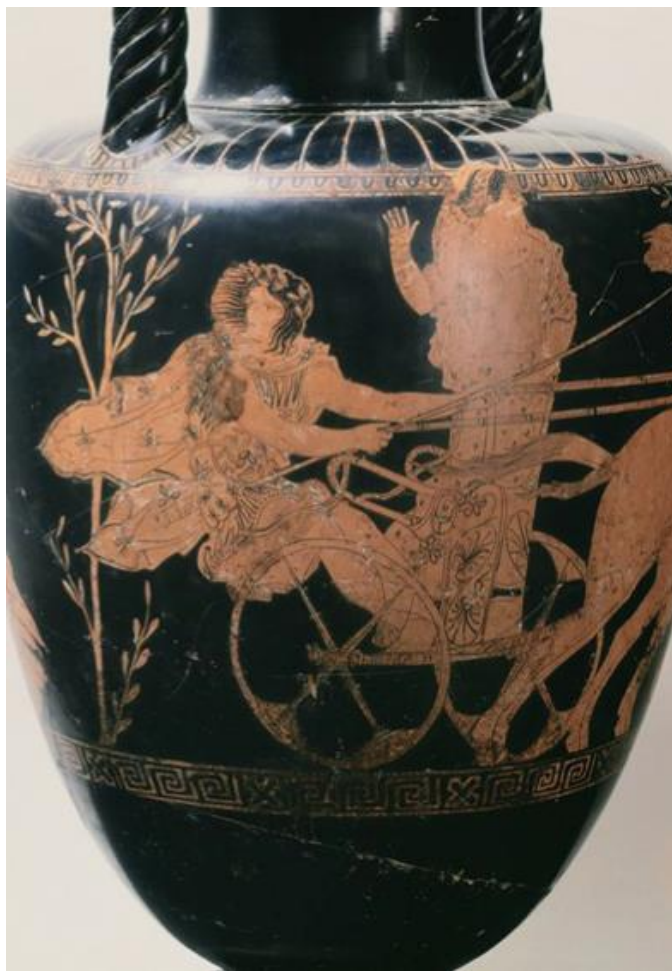
<https://en.wikipedia.org/wiki/Amphora>

<https://www.google.sk/search?q=neck+amphora&espv=2&biw=1849&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiXu8TG-tHKAhWJQhQKHfeRDxwQsAQIKQ&dpr=1#imgrc=5Ctb6iy8GWqLFM%3A>

Orestes maliar: Stretnutie Elektry, Oresta a Pyladesa pri hrobe Agamemnona (neck amfora, 335-320pr.Kr.)

Stretnutie Elektry a Oresta pri hrobe Agamemnona (neck amfora, Paestum, Taliansko, 335-320pr.Kr.)

Hippodamie na chariote s Pelopsom (červeno figurová Neck amphora,

necková klenba/korytová klenba - klenba necková

necudnosť - pozri *nemravnosť*

necuke - jap. ne – „koreň“, cuke – „pripevniť“; ozdobná šnúra na japonskú skrinku či púzdro *inro*; pozri *japonské umenie*

www: necuke sú miniatúrne rezby, ktoré patri do súboru *inro*; skrinka *inro* slúžila japonským mužom na ukladanie dôležitých predmetov, napr. osobných pečiatok; toto púzdro bolo šnúrou pripútané na druhej strane závažím a týmto závažím bolo necuke; medzi puzdrom *inro* a závažím necuke bola sťahovacia šnúra *odžime*; pôvodne na pripevnenie puzdier slúžil prederavený drevený koreň (jap. ne – „koreň“); postupne v 18.st. sa vyvinul špecifický *rezbársky* odbor, vyrezávanie necuke, ktoré sa stalo nie úžitkovým, ale ozdobným prvkom mužského odevu; necuke, ktoré sa zrodili koncom 17.st. a zač. 18.st., sú predmetom *zberateľskej* aktivity od konca 19.st., kedy s príchodom Američanov a Európanov do Japonska sa tieto nezvyčajné predmety stali *kurióznymi* darčekom pre obyvateľov cudzích krajín; v Japonsku samotnom sa dedia ako rodinné *šperky*, ale aj tu je mnoho umelcov, ktorí ich vytvárajú; v Japonsku má unikátnu zbierku necuke, *inro* a *odžime* galéria SAGEMONUYA; miniatúrne necuke vyjadrujú neopakovateľnosť a jedinečnosť, od zverokruhov po epické scény; každá zobrazená postava má svoje *atribúty*, podľa ktorých ju možné identifikovať; na druhej strane dáva umelcovi možnosť prejaviť svoju individualitu a tvorivú vynachádzavosť; necuke charakterizuje spracovanie scén v dokonalých detailoch, vtip niektorých scén, alebo naopak morbidnosť celého príbehu, ktorý je vyjadrený nie staticky ale vo svojej plnej dynamike komplikovanom deji; bez dobrej znalosti symboliky a histórie je ťažké v necuke „čítať“; častou postavou je napr. čínske dieťa zvané *karako*, ktoré predstavuje odľahčenú radosť a hradosť a to aj v rámci náboženského poňatia *taoizmu* a *konfucianizmu*; rovnako pôsobia v kresťanských výjavoch anjelikovia a cherubíni; *karako* má však vzhľad čisto detský, bez krídiel či iných nadľudským známk; často pôsobí veľmi komicky, napr. v scéne, kedy sa usiluje dostať k fazuľovému koláčiku, alebo keď robí tanečný sprievod tanečníkovi v maske leva; dnešní umelci

využívajú pre tvorbu necuke rôzne materiály, vrátane keramiky; tak ako v minulosti i dnes je hodnotená rafinovanosť spracovania, tajomnosť príbehu či vtip; moderní rezbári hľadajú inšpiráciu v historických rezbách, ktorým dávajú novú tvár, spracovanie i materiál; umenie rezby necuke sa dedí z generácie na generáciu a tajomstvo drobných špeciálít zostáva v rámci jednotlivých rodín

<https://en.wikipedia.org/wiki/Netsuke>

Karašiši (necuke, 19.st.)

Prasa (necuke)

Žaba a had (necuke)

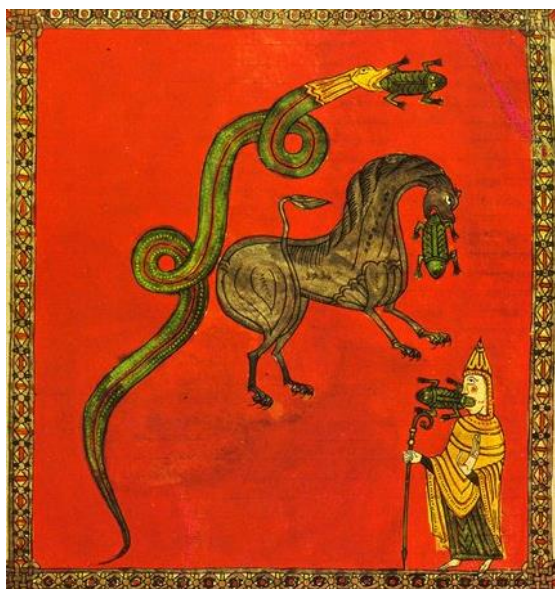

Tigrica s mláďatami (necuke)

nečisté zvieratá - pozri *Videnie nečistých zvierat/Petrovo videnie nečistých zvierat*

Nečistí duchovia vychádzajú z úst draka, šelmy a falošného proroka - (Zjavenie 16,13-14). **I videl som troch nečistých duchov ako žaby vychádzať z tlamy draka** (uvoľnenie satanských síl; odkaz na orientálnu symboliku žaby: v *mitraizme* je priamym výtvarom podsvetného boha temnôt *Ahrimana*; bezvýznamnosť nečistých duchov pred Bohom; odkaz na druhú ranu egyptskú), **z tlamy šelmy a z úst falošného proroka** (podobne 12,13-13,18: *Morská šelma*, *Zemská šelma*). **To sú duchovia démonov, ktorí konajú znamenia: vychádzajú ku kráľom celého sveta** (nepriateľom Krista), **aby ich zhromaždili na boj vo veľký deň všemohúceho Boha.**

-námet Nečistí duchovia vychádzajú z úst draka, šelmy a falošného proroka je súčasťou kapitoly *Vyliatie šiestej čaše*; je veľmi častý a má vlastnú ikonografiu; bola natoľko obľúbená, že sa stala hlavným námetom *Vylatia šiestej čaše*

(16,13-14. Šiesta čaša). **Nečistí duchovia vychádzajú z úst draka, šelmy a falošného proroka v podobe žiab** (Beatus Burgo de Osma, 1086)

(16,13-14. Šiesta čaša). **Nečistí duchovia vychádzajú z úst draka, šelmy a falošného proroka v podobe žiab** (Beatus Escorial, 950-955 alebo Beatus Facundus, 1047)

(16, 12-14. Sedem pliaĝ. Šiesta čaša). **Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

(16, 1-14. Vylatie čias Božieho hnevu). **Vylatie čias božieho hnevu. Traja nečistí duchovia vychádzajúci v podobe žiab z úst draka, šelmy a falošného proroka** (Apokalypsa z Bamberka, 1000-1020)

nečistý - Eberhard v súvislosti s heslom *krv*: v čínštine sa rozlišujú dva druhy krvi, čerstvá ľudská, ktorá prýští z rany, je červená a je symbolom *života*; iná je krv tmavá, *menštruačná*, ktorá je nečistá a dotyk s ňou prináša *choroby* a *nešťastie*; pozri *očista/očisťovanie*

nedeľa - Betz v súvislosti s heslom *krst*; nedeľou sa ranom *kresťanstve* riadil *týždeň* a nedeľa súčasne bola „ôsmym“ dňom (týždeň sa rátať „od nedele do nedele“ vrátane) a súčasne najväčším kresťanským sviatkom, určeným na „chválu Pána“; pozri *symboly číselné*: 8; *kalendár francúzsky*

nedeľa Biela - *Biela nedeľa/Nedeľa (Božieho) milosrdenstva*

Nedeľa (Božieho) milosrdenstva - *Biela nedeľa*

nedeľa Čierna - *Čierna nedeľa*

nedeľa Kvetná - *Kvetná nedeľa*

nedeľa Kýchavá - *Kýchavá nedeľa*

nedeľa Líščia - *Líščia nedeľa*

nedeľa pašiová - *pašiová nedeľa*

nedeľa Pražná - *Pražná nedeľa*

nedeľa predpašiová - *predpašiová nedeľa*

nedeľa Smrtná - *Smrtná nedeľa*

nedeľa Veľká - *Veľkonočná nedeľa*

nedeľa Veľkonočná - *Veľkonočná nedeľa*

nedeľné dieťa - termín používaný v *numerológii*, ktorá každý deň týždňa spája s určitou planétou (pozri *astrológia*); tá potom človeku, narodenému v istý deň *týždňa* predurčuje konkrétne vlastnosti; v tejto súvislosti hovorilo o pondelňajšom, utorňajšom dieťati atď.; dnes táto viera pretrváva v rámci *povier*; pozri *deti podľa planét*, *slnečné dieťa*

-v súvislosti s heslom *pondelkové dieťa*: *pondelkové dieťa* je jednou z mnohých vešteckých piesní populárnych ako *detské riekanky*; predpokladá sa, že povedať charakter alebo budúcnosť dieťaťa založenú na dni, kedy sa narodilo slúžilo ako pomôcka pre malé deti zapamätať si názvy siedmich dní *týždňa*; zo siedmich dní okrem stredy všetky reprezentujú pozitívny budúcnosti; rovnako ako u všetkých detských riekaniek, existuje veľa verzií; tieto riekanky boli prvýkrát zaznamenané v Devonshire v roku 1838, ale tradícia veštenia podľa dní narodenia je oveľa staršia; alžbetínsky básnik Thomas Nashe (†1601) uvádza, že veštenia tohto typu kolovali v Suffolku v 1570; existujú rôzne variácie atribútov každého dňa v týždni, ba dokonca na viac dní; niekde sa uvádza namiesto soboty „sviatok vianočný“, Harperov týždenník zo 17.septembra 1887 namiesto „stredy plnej žiaľu“ uvádza „piatkové dieťa je plná žiaľu“, čo možno odráža tradičné povery spojené s smolou v piatok, ktorý veľa kresťanov spája s dňom *Ukrižovanie*

Zvyčajná verzia vešteckej piesne:

Pondelkové dieťa má šťastnú tvár,
Utorkové dieťa je plné milosti,
Stredajšie dieťa je plné žiaľu,
Štvrtkové dieťa má ďaleko ísť,
Piatkové dieťa miluje a dáva,
Sobotňajšej dieťa tvrdo pracuje na živobytie,
ale dieťa, ktoré sa narodí v sobotu,
je spravodlivé a múdre a dobré v každom smere.

Jedna z dnešných veštieb v spojení s *numerológi* a *astrológi*:

Pondelok: pondelok je deň Mesiaca; deti narodené v pondelok sú citlivé a ako rastú, často sa menia; ďalšie vlastnosti, ktoré ich vystihujú, sú vnímavosť, láskavosť, ochota, prispôsobivosť, skromnosť, starostlivosť, sentimentálnosť a nestálosť

Utorok: utorok je deň planéty Mars; utorňajšie deti majú silnú osobnosť a v dospelosti sú často až príliš horkokrvné; majú vlastnosti vojakov: sú odvážne, statočné a radi sa zastávajú iných; ďalšie vlastnosti, ktoré ich vystihujú, sú konštruktívnosť, statočnosť, radi sa pre čokoľvek vzniatia, často sú netrpezlivé, ctižiadostivé, výbušné a dokonca až seba deštruktívne

Streda: streda je dňom planéty Merkúr; deti narodené v tento deň sú veľmi urozprávané, ale treba im uznať, že dokážu načať komunikáciu snád s úplne každým; dokážu robiť veľa vecí naraz; ďalšie vlastnosti, ktoré ich vystihujú, sú oduševnenosť, komunikatívnosť, všestrannosť, rýchlosť, logika, nespoľahlivosť, tárajstvo a neopatrnosť

Štvrtok: štvrtok je deň Jupitera; deti narodené v tento deň sú plné smiechu a radosti; radi preháňajú, takže ak zdedia po niekom talent písania, vedú sa v tomto smere realizovať; ďalšie vlastnosti, ktoré ich vystihujú, sú česťnosť, expanzívnosť, veľkorysosť, žoviálnosť, filozofia, extravagantnosť, ale aj domýšľavosť, pokrytectvo a priamosť

Piatok: piatok je deň Venuše, planéty lásky; deti narodené v tento deň rady preukazujú lásku a tiež majú rady extravagantné veci; vedú, ako ich získať a dokážu byť pri tom veľkými diplomatmi; ďalšie vlastnosti, ktoré ich vystihujú, sú láskavosť, súcitnosť, starostlivosť, sociálnosť, umeleckosť, ale aj márnivosť, vulgárnosť a lenivosť

Sobota: sobota je dňom planéty Saturn; deti, ktoré sa narodili v tento deň, sú veľmi organizované; majú rady štruktúru a dobre organizovaný život; sú vážne, ale sú medzi nimi dobrí lídri; ďalšie vlastnosti, ktoré ich vystihujú, sú múdre, praktické a pôsobia profesionálne

Nedeľa: nedeľa je pomenovaná po Slnku; aj deti narodené v tento deň žiaria ako Slnko; tak ako je Slnko vodcom planét, aj nedeľné deti majú vodcovské tendencie; ďalšie vlastnosti, ktoré ich vystihujú, sú kreatívnosť, vznešenosť, hrubosť, hrdosť, sebeckosť a arogancia

<https://elizabehtin.wordpress.com/2011/07/17/den-narodenia-v-tyzdni-a-jeho-vplyv-na-cloveka-v-numerologii/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Monday%27s_Child

C. Saftleven: Videnie nedeľného dieťaťa (1660)

nedeľné umenie - *insitné umenie/naivné umenie/laické umenie/ sviatočné umenie*

„nedeľní maliari“ - iný názov pre insitných umelcov; pozri *inzitné umenie, expresionizmus III.*

nedokončenosť - *non finito*

nedotknuteľnosť - pozri *závoj (Baleka), tabu, apotropajný, ochrana*

nedôslednosť, nestálosť - v alegórii: *Inconstantia*; pozri *Cnosti a Neresti*

Neeffs I Peeter - (†1656-61); antverpský maliar kostolných interiérov; začiatky svojej kariéry strávil u Hendricka van Steenwijcka mladšieho; neskôr príležitostne spolupracoval na obrazoch s F. Franckenom II. a D. Teniersom ml.; tiež pracoval so svojim synom, Peeter Neeffs mladším (†1675); . stal sa členom mestského *cechu svätého Lukáša*; pozri *architektonická malba, antverpskí maliari cechu sv. Lukáša*

<http://www.bbc.co.uk/arts/yourpaintings/artists/peeter-the-elder-neefts/paintings/slideshow>

P. Neeffs I (architektúra) a H. Francken II : Interiér gorického kostola (17.st.)

S. Vrancx a P. Neeffs st. (architektúra): Vnútorý pohľad na jezuitský kostol v Antverpách (1630)

Neeffs II Peeter - (†1675); antverpský maliar, syn *P. Neeffs I*

Nefelé - v gréckej mytológii kráľovná oblakov, matka *Frixa*, ktorého porodila *orchomenskému* kráľovi *Atamasovi*; pozri *Iason/Jason*

Nefertari - (1295-1255 pr.Kr.); egyptská kráľovná 19.dynastie v dobe Novej ríše, manželka panovníka Ramessa II. (1279-1213 pr.Kr.)

Kráľovná Nefertari hrá Seneth (nástenná maľba v hrobke)

Nefertijti/Nofrete - manželka egyptského faraóna Achnatona (1377-1357 pr.Kr.); pozri *busta*

Diskovery v súvislosti s heslom Nefertijti: manželka faraóna Amenhotepa IV., ktorý sa dal premenovať na Achnatona, keď zaviedol nové a jediné slnečné božstvo *Atona* a svoje meno odvodil z mena tohto boha; Achnaton založil svoje sídlo v *El Amarne* a nazval ho Achetaton; jeho druhou manželkou bola Nefertijti, čo v preklade znamená „práve prišla krásna žena“; cieľavedomá kráľovná podporovala faraónove náboženské zmeny, ktoré mali za cieľ posilniť moc faraónov na úkor mocného egyptského kňazstva; počas života svojho manžela bola nielen kráľovnou ale aj spoluvládkyňou; po smrti faraóna Achnatona prijala niekoľko mien a dosiahla titul faraóna (preto egyptológom na určitú dobu záhadne zmizla z dejín); postupne sa jej moc oslabovala a jej postavenie podkopávala vrstva znepriateleného kňazstva; aby si zaistila moc, bola ochotná vrátiť sa k starým bohom a keďže s Amenhotepom nemala žiadneho syna iba štyri dcéry, bola ochotná vydať sa za syna fenického panovníka, ale tým sa dopustila neodpustiteľnej pohany a jej ženích bol zabitý počas svojej plavby do Egypta; jej pohrebná komora bola objavená celkom nedávno, ale vyplienená rovnako ako *pohrebná komora* jej manžela; múmia samotnej kráľovnej, poškodená a znesvätená, sa postupne a zložito identifikuje; Nefertijti busta bola uložená v nemeckom múzeu a pre svoju krásu a nordický vzhľad bola obdivovaná *Hitlerom* a nacistami; tí opakovane odmietali žiadosť Egypta o jej navrátenie; otvorenie hrobiek Achnatona a Nefertijti bolo spojené s tzv. kliatbou faraónov (rad „záhadných“ nešťastí a úmrtí objaviteľov hrobky); pozri *amarný štýl*, *El-Amarna*

Discovery: roku 1912 bola v El Amarne odkrytá sochárska dielňa a v nej maľovaná busta Nefertiti

Nefertum/Nefer-Tem/Nefer-Temu - *egyptský boh vône a svetla, zrodený z lotosového kvetu; neskoršie splynul s bohom svetla Hórom; postupne sa stal podsvetným bohom odplaty až po božstvo vojny; zobrazovaný s korunou lotosových kvetov s vysokými perami; spolu s Ptahom a bohyňou Sachmet tvoril božskú trojicu; v Grécku stotožňovaný s Prométheom; pozri podsvetie; solárne božstvo*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Nefertum>

nefiguratívnosť - *abstrakcia*

nefiguratívne umenie - *abstraktné umenie*

nefilim - *synovia Boží*

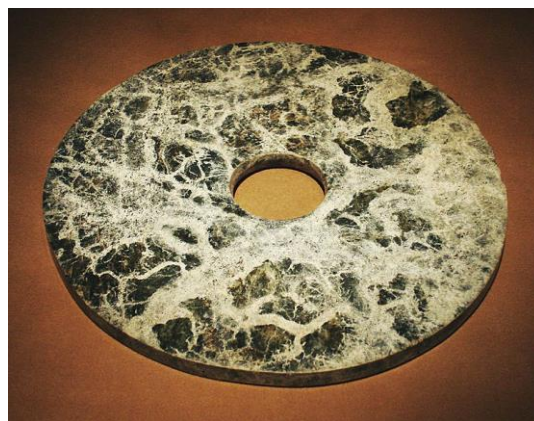
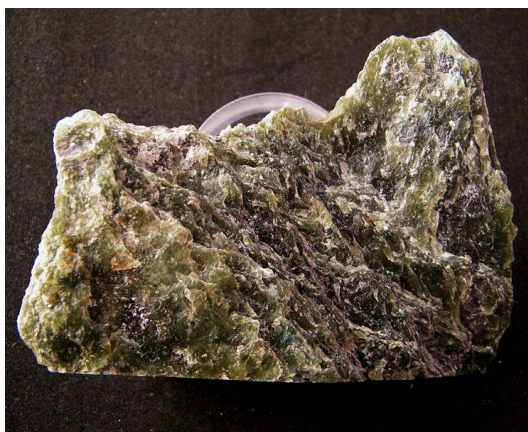
nefrit - mikroskopický, vláknitý, svetlo až tmavo zelený nerast zo skupiny amfibolov; v niektorých náleziskách až mliečno biely a zlatistý; monolitný, tvrdý, opracovateľný brúsením, leštiteľný; používaný k výrobe ozdobných predmetov; v staroveku (Čína) pre svoju *farbu zelenú* spojenú s predstavou *večnosti* užívaný ako *náhrobný kameň* (aj pre svoju tvrdosť) a nazývaný aj *papier večnosti*; s nefritom spojená predstava, že bráni rozkladu tela, preto boli rúcha členov panovníckeho rodu zhotovované z nefritu (2489 nefritových platničiek spájaných zlatým vláknom tvorili rúcho princa Chinga, 2.st.pr.Kr.); v stredoveku používaný v Európe na *medailérske, mozaikárske* diela a v *umeleckých remeslách* (vykladanie zbraní); pozri *šperk, drahokam; mayská kultúra, olmécka kultúra*

Baleka v súvislosti s heslom *predkolumbovské umenie Mexika a Strednej Ameriky > Teotihuacán*: pre svoju významovo chápanú zelenú farbu (vzťah k vode a vegetácii; pozri *farebná symbolika*) bol osobitne vysoko cenený nefrit; pozri *olmécka kultúra*

Täubl: druh *pyroxenu* (zloženého kremičitanu); chemickým zložením kremičitan vápnika, horčíka a železa: $\text{Ca}_2(\text{Mg,Fe})_5(\text{Si}_4\text{O}_{11})_2$; kryštalizuje v jednoklonnej sústave, farba zelená, zelenohnedá, sivá do žltá; lesk matný; nefrit je priesvitný, dvojlomný, neštiepatelný; je veľmi podobný *jadeitu*, ale má iné zloženie (jadeit je kremičitan hlinitosodný); je veľmi húževnatý a pevný; od pradávna užívaný ako ozdobný kameň najmä v Číne; nálezisko: Čína, Sibir, Nový Zéland, Alpy; pozri *drahokamy a polodrahokamy*

www: nefrit odvodené z gréc. nephroos – „obličky; pomenovaný tak preto, že v minulosti verili, že tento kameň pôsobí proti ochoreniu obličiek; najušľachtilejšia odroda nefritu môže byť priesvitná, ale obvykle kameň je nepriehľadný; tiež nájdený nefrit prenikavej krémovo bielej farby; nefrit sa skladá z nasledujúcich krátkych, prekladaných vlákien, z toho dôvodu je odolný proti nárazom; preto sa hodí pre rôzne nástroje a zbrane

www: nefrit je drahokam, odroda amfibolu; spolu s *jadeitom* označovaný názvom jade; jadeit je pyroxen a pôvodne sa názov „jade“ používal na označenie tak jadeitu, ako aj nefritu; oba minerály vyzerajú podobne a majú aj podobné vlastnosti, ale kým nefrit je jadeit s kremennou kryštálovou štruktúrou a silikát vápnika a horčíka, jadeit je silikát sodíka a hliníka; z oboch minerálov je viac cenený jadeit, najviac levanduľový; keď sú oba typy jade opracované, rozlišujú sa aj leskom: leštený nefrit má olejový lesk, kým jadeit má sklený lesk; farba drahokamového nefritu je sýto špenátovo zelená, minerál má tvrdosť kolem 6-6,5 stupňa Mohsovej stupnice podobne ako kremeň, je však húževnatejší vďaka mikrokryštalickej štruktúre; po vyleštení má veľmi estetický vzhľad s dokonalým skleným leskom; historické a stále využívané nálezisko sa nachádza napr. na Sibíri; výrobky z ruského nefritu boli v Európe pojmom v 30. rokoch 20. st.; nefrit je drahokam, patrí do skupiny amfibolov, má hustotu 2.9-3.03, index lomu 1,654-1,667, väčšinou má tmavozelenú farbu a vzácné sa nachádza biely; často sa mýli s jadeitom a i Číňania majú pre oba kamene rovnaký názov; nachádza sa na Sibíri, Číne, Poľsku, vo Švajčiarsku, Austrálii, na Novom Zélandu; najviac sa ťaží v Britskej Kolumbii v Kanade; nefrit ľadvinový je sprevádzaný tvrdením, že má liečivé účinky; už starí Číňania si z nefritu vyrábali čase, z ktorých pili, lebo verili v jeho očistnú silu; obľúbené boli najrôznejšie druhy *šperkov* a *amuletov*, ktorým sa pripisovali liečivé účinky, napr. detoxikácia organizmu, liečenie zápalov obličiek a močových ciest; v duševnej oblasti sa verí, že nositeľ nefritu nadobudne duševného pokoja a vyrovnanosti, získa pokojný a nerušený *spánok*, uľaví sa mu od bolestí hlavy, tlmí agresivitu a napomáha utíšiť žiaľ

Leštená sekera (nefrit, neolit)

Pohrebný disk (nefrit, neolit, Liangzhu kultúra, 3300-2200pr.Kr.)

Chlapec na byvolovi (nefrit, dynastia Chin, Čína)

Nefritová šálka a podšálka zdobená zlatými drôtkami, smaragdami, rubínmi a sklom (Mogulská dynastia, India, 18.st.)

Nefthys - Nebthet

negatív - vo *fotografovaní* obraz s obráteným pomerom svetla a tieňa; čiernobiely negatív (svetelné tóny podáva opačne: svetlo čierne a tieň svetlý) alebo farebný negatív (obrátený jas a farby v doplnkových tónoch; pozri *farby doplnkové*); pozri *farebný analyzátor*, *reprodukcia*, *ambrotypia*, *talbotypia*; *Sabattierov efekt*; *fotografika*; *bielenie*; v grafike pozri *matrica*, *autoperovka*; v keramike pozri *keramický obtlačok*

negatív plastický - pozri *intaglia/intaglio*

negatívna kružba - *kružba negatívna*

negatívny - 1.vyjadrujúci popretie niečoho; opak *pozitívneho*

2.odmietavý

3.nežiadúci

4.menší ako nula

v symbolike pozri: *jin*, *ryba* (Becker, Biedermann)

-v súvislosti s heslom gnosticizmus: gnostické učenie o spasení, v ktorom *telo* vystupuje ako niečo *zlé*, negatívne, od čoho sa treba oslobodiť

negatívny drevorez - *drevorez negatívny*

negerské umenie - *africké umenie*

negližé - franc.; intímny domáci odev pohodlného strihu vynútený nepohodlnou dvorskou módou s *korzetom* a vystuženými sukňami; pozri *móda: barok*

Negretti Giacomo - (†1628); známy ako *Palma ml./Jacopo Palma il Giovane*; treba ho odlišiť od jeho prastrýka *Palma Vecchio/Jacopo Palma il Vecchio/Negretti st. Jacopo* (†1528);

https://it.wikipedia.org/wiki/Jacopo_Palma_il_Giovane

<https://www.google.sk/search?q=Negretti+Jacopo&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CIoBEIkeahUKEwjV9eilo4HIAhVL6xQKHZacB9U>

<https://www.google.sk/search?q=Negretti+Jacopo&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CIoBEIkeahUKEwjV9eilo4HIAhVL6xQKHZacB9U&dpr=1>

G. Negretti: Alegória víťazstva (16.-17.st.)

G. Negretti: Jael zabíja Síseru (16.-17.st.)

Negretti st. Jacopo - Palma Vecchio/Jacopo Palma il Vecchio,

nehanebnosť - pozri *nemravnosť*

Nechajte maličkých ku mne prísť - *Ježiš priateľ dietok*

Nechbet/Nechebet - pôvodne bohyňa Nechtebu, neskoršie ochranná bohyňa *Horného Egypta*; dodatočne prehlásená za dcéru boha slnka *Réa*; v ľudskej podobe uctievaná ako bohyňa *pôrodu a materstva*; zobrazovaná ako *supica* alebo žena s hlavou supice na hlave; pozri *egyptskí bohovia*; *sup* (Biedermann); *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Nekhbet>

nechtík - 1. rastlina

2. minerál; pozri *adulár*

Neison - Gray Norah Neilson

neistota - pozri *guľa*

Neit - jedna z najstarších ochranných bohýň, *egyptská bohyňa vojny a umenia*, "Matka bohov"; spolu s bohyňami *Selket*, *Nebthet* a *Éset* strážiła *podsvetie* – sídlo boha *Usíreva*; pozri *bohovia vojny*

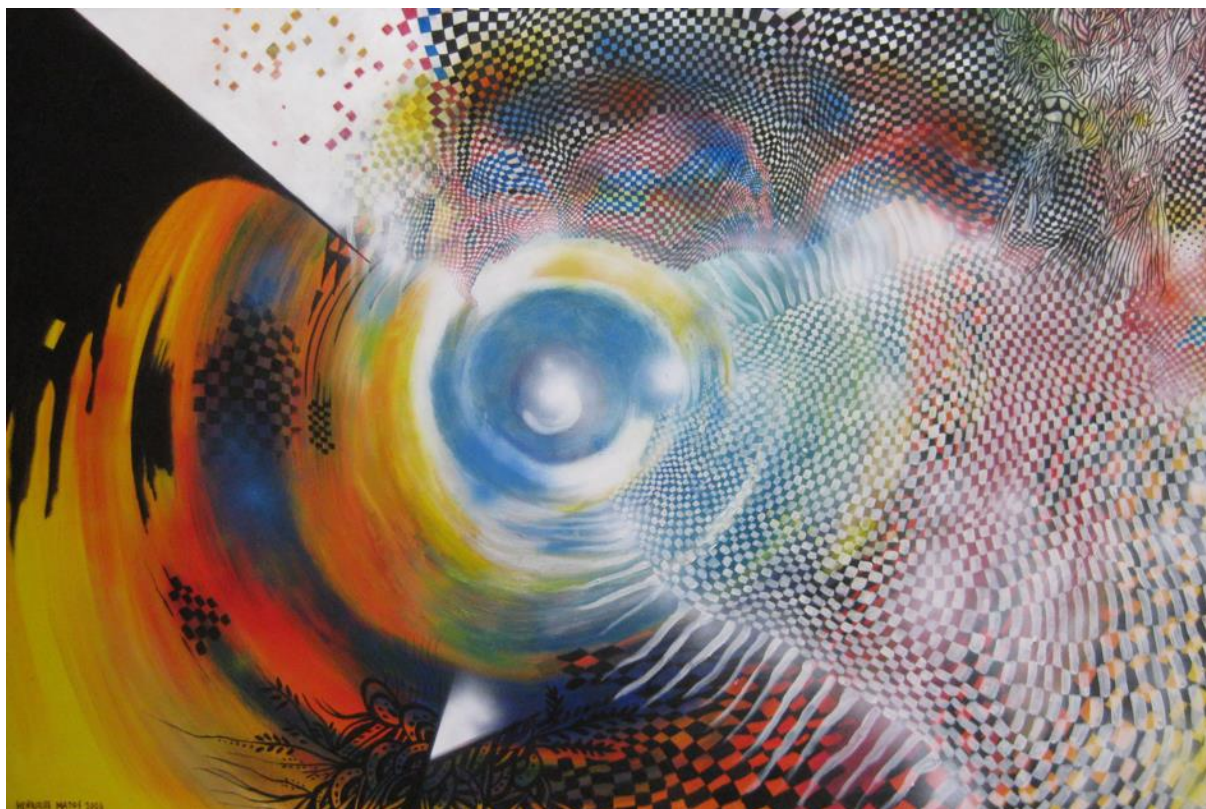
[http://nl.wikipedia.org/wiki/Neith_\(godin\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Neith_(godin))

nekonečnosť - filozofická kategória, ktorá je v priamej súvislosti s kategóriou *večnosti*

pozri kozmos; zlato, had, obilie, lemniskaté, symboly číselné: 8 (Betz); barok; Hehu/Huh

E. Treccani: Nekonečno

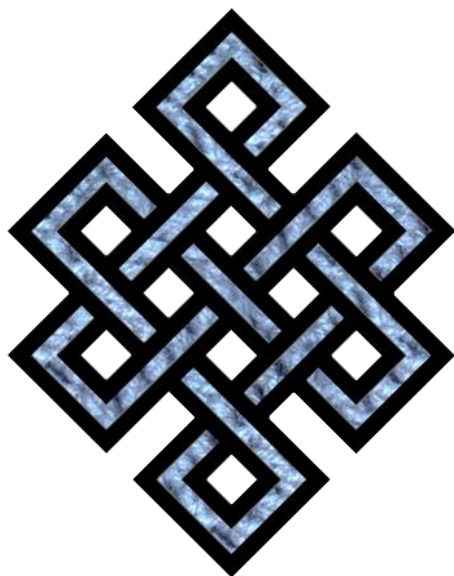
H. Matos: Cestovanie do nekonečna (2006)

nekonečný priestor - pozri *Hehu/Huh*

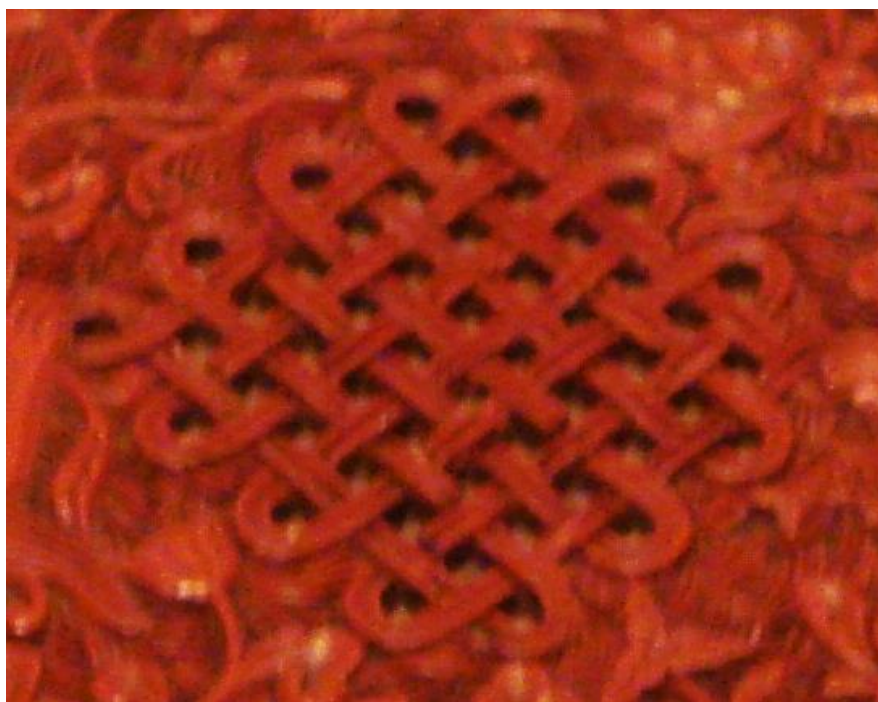
nekonečný uzol - tiež *Budhove črevá*; symbol večnosti tibetského *budhizmu*; siaha až do indickej tradície, v ktorej takýto symbol označuje vnútro zabitých nepriateľov; motív je použitý v tibetskom budhizme; nekonečný uzol má niekoľko výkladov: vzhľadom k tomu, že uzol nemá konca, tento symbol predstavuje úplnú akvizíciu nezmernej dôstojnosti a päť typov prvotnej múdrosti; ako symbol Budhovho učenia, je kontinuita dvanástich väzieb závislého pôvodu, ktoré sú základom cyklické existencie; pozri *večnosť, budhistické symboly*

https://en.wikipedia.org/wiki/Endless_knot

<http://es.wikipedia.org/wiki/Eternidad>

Nekonečný uzol (Tibet)

Nekonečný uzol (detail lacquerware, miska na jedlo, Čína)

nekonkrétne umenie - abstraktné umenie

nekrofilia - nekrofilia (tiež nekromania) je porucha voľby sexuálneho objektu; prejavuje sa erotickou náklonnosťou k mŕtvolám; slovo vzniklo zložením starogréckeho νεκρός/nekros – „mŕtvy, zosnulý“ a φιλία/filia – „obľúba, láska k niečomu“; nekrofilné správanie je pomerne bežné u sadistov, ktorí nad mŕtvymi prežívajú dokonalý pocit svojej moci a bezmocnosti obete; pozri *fascinácia smrťou, smrť*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Necrophilia>

P. Pajetta: Nenávist' (1896)

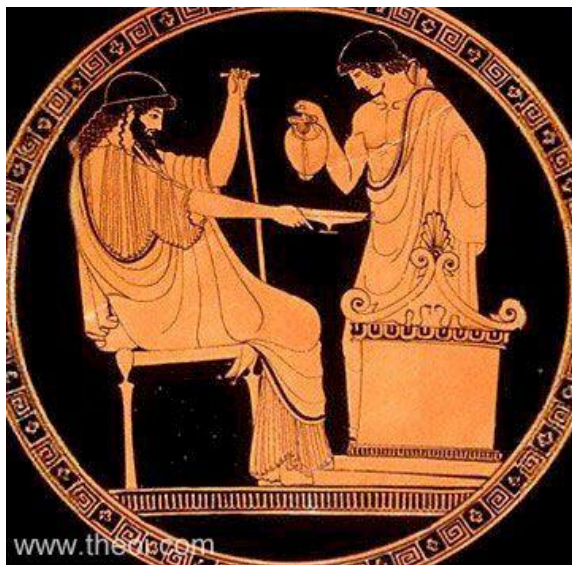
nekrológium - zoznam členov cirkvi, podporovateľov *kláštora* alebo nadácie, ktorých mená boli v deň ich úmrtia spomínané počas chórovej modlitby; spojené často so zoznamom *martyrológia*

nekromancia - v okultizme *veštenie* pomocou duchov zomrelých

Nekromanteion - www: lat. Necromanteion < gréc. Νεκρομαντεῖον – „veštiareň mŕtvych; angl. Oracle of Death; príbuzný sa sem chodil hľadať veštbu u svojich mŕtvych predkov; staroveký grécky chrám nekromancie bol venovaný *Hadesovi* a *Persefone*; podľa tradície stál na brehu rieky *Acheron* v blízkosti starobylého mesta Ephyra; bol dverami do hádesu, ríše mŕtvych, miestom, kde sa stretali podsvetné rieky *Acheron*, *Pyriphlegethon* a *Kokytus*; mená riek znamenali „Nárek“, „Horiace uhličky“ a „Neradosť“; pozemok, kde sa Nekromanteion nachádzal, mal ležať v *Mezopotámii*; roku 1958 bol navrhovaný pozemok v Ephyre, ale táto identifikácia je teraz spochybňovaná; hoci existovali aj iné chrámy s touto úlohou (chrám Poseidona v Teanare, chrám v Argolis, v Cume, Herasclius v Pontose), kde úradovali mŕtvi veštcí, Nekromanteion z Ephyru bol najdôležitejší; podľa Herodotovych správ sem poslal otázky pre svoju manželku Melissu grécky tyran Periander (6.st.pr.Kr.); rituály pri nekromantii boli komplikované; kňaz s usiloval hovoriť s mŕtvym po výdatnom jedle z bôbov, bravčového mäsa, jačmeňa, ustríc a narkotík; po očistnom obrade a obetovaní oviec, veriaci zostúpil cez rad chodieb v tvare *meandrov* a rad brán zo železa; nekromantea (veštbu mŕtvych) spočívala v množstve otázok a odriekaní modlitieb a uctievači a kňaz boli svedkami (nezrozumiteľný preklad: „ako sa vznášajú z dlážky a lietajú po chráme pomocou aeoremy ako divadelné žeriavy“); nekromanteion fungoval až do 167 pr.Kr., keď ho vyplienili Rimania; archeologické náleziská objavili r. 1958 a vykopávky boli v období 1958-64 a 1976-77; za Nekromantieion ho označil archeolog Sotirios na základe jeho geografickej polohy a jeho podoby s popismi v *Herodotovi* a *Homérovi*; avšak ukázalo sa, že ruiny sú nie staršie ako z 4.st.pr.Kr.

nekropolis - z gréc. nekros – „mŕtvy“, polis – „mesto“; > *mesto mŕtvych*; praveké alebo stredoveké *pohrebisko*, umiestené zvyčajne mimo *sídliska*; novodobý názov pre pohrebiská ležiace za *mestom*; nekropole

sú zdrojom poznania štruktúry spoločnosti, predstáv o posmrtnom živote aj miestom cenných nálezov umeleckých diel: *náhrobkov*, sôch, keramiky (pozri *keramika funerálna*), nápisov
nektár - v gréckej mytológii nápoj, ktorý dodával *gréckym bohom* nesmrteľnosť a večnú mladosť; malému *Diovi* priniesol nektár v zobáku *orol*; pozri *Ganymédes*, *ambrózia*; *grécka mytológia*; porovnaj perskú *haomu*

Maliar Douris: Zeus prijíma nektár od Ganymeda (480 pr.Kr.)

nekvasený chlieb - *chlieb nekvasený*

Neleus -

<http://it.wikipedia.org/wiki/Neleo>